

Eduskunta

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Viite Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt kirjallista asiantuntijalausuntoa

ASIA: HE 243/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 29 §:n ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysministeriö antaa otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä seuraavan asiantuntijalausannon:

Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa hallituksen esityksestä eduskunnalla sähköisen viestinnän palveluista annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 29 §:n ja henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetun lain 22 §:n muuttamisesta.

Nykyisessä tilanteessa on erittäin tärkeää, että viranomaisten mahdollisuudet vastata erilaisiin tietoverkoissa tapahtuviin uhkiiin ovat asianmukaisessa kunnossa. Asia korostuu entisestään, kun yhä suurempi osa palveluista on saatavissa pääasiassa tietoverkkojen kautta.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää virka-apusääntelyyn ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja hallituksen esitystä kannatettavana.

Sosiaali- ja terveysministeriö totesi lausuntokierroksella hallituksen esityksestä annetusta luonnoksesta antamassaan lausunnossaan 4.7.2022 seuraavaa:

"Lakiesityksessä on käyty läpi perusteluista eri perusoikeuksien näkökulmasta. Siinä ei kuitenkaan ole pohdittu asiaa erityisen arkaluonteisten tietojen osalta. Jos viestin tai yhteyksien tunnistetietoja välitetään massamaisesti viranomaisten välillä, on todennäköistä, että joukossa on myös täysin asiallista liikennettä. Edelleen on mahdollista, että osa asiallisesta tietoliikenteestä on erityisen arkaluonteista. Viranomaisilla ei ole oikeutta saada tietoonsa esimerkiksi asianajajan ja asiakkaan tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ja potilaan välisiä taikka sosiaalipalveluissa asiointiin liittyviä asioita. Tässä yhteydessä on huomattava, että jo tieto yhteydenotosta on salassa pidettävää.

Asia tulisi arvioida esityksen perusteluissa. Lakeihin tulisi myös kirjata selkeästi, esimerkiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 316 §:n yhteydessä, että tällainen salassa pidettävä, tietoturvaloukkauksen tai -uhan selvittämisen kannalta ilmeisen tarpeeton tieto tulee poistaa välittömästi, jos sellaista havaitaan eikä tietoa saa hyödyntää mihinkään käyttötarkoitukseen. Tässä yhteydessä pelkkä yleinen salassapitovelvoite ei riitä."

Nyt liikenne- ja viestintävaliokunnassa käsiteltävässä hallituksen esityksen HE 243/2022 vp "lausuntopalaute" -kohdassa on todettu, että:

"Tarpeettoman tiedon poistamista koskeva säännös on lisätty ehdotukseen ja perusteluja täydennetty arkaluonteisia tietoja koskevilla lisäyksillä." Lakiin sähköisen viestinnän palveluista 319 a 2 mom. ja sen perusteluihin onkin tehty asianmukainen muutos, että " tietoturvaloukkausten ennalta ehkäisemisen, selvittämisen tai vaikutusten poistamisen kannalta tarpeeton tieto on poistettava. Muutoin tiedon hävittämiseen sovelletaan SVPL 316 §:n 4 momentin säännöstä tietojen hävittämisestä."

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen, että sähköisen viestinnän palveluista annettavan lain 319 § 5:n 2 momenttiin on esitetty nyt asianmukaista säännöstä tarpeettoman tiedon poistamisesta ja että muutoin tiedon hävittämiseen sovelletaan SVPL 316 §:n 4 momentin säännöstä tietojen hävittämisestä.

Sen sijaan sosiaali- ja terveysministeriö ei ole yhdy hallituksen esityksessä esitettyyn arvioon, että arkaluonteisten henkilötietojen osalta hallituksen esitykseen olisi nyt tehty lausunnoissa esitetyt tarvittavat muutokset. Hallituksen esityksen pykäläkohtaisessa perustelussa todetaan nyt vain, että *"Tiedot voisivat olla luonteeltaan myös henkilötietoja. Ehdotus sinällään mahdollistaa myös arkaluonteisen tiedon luovuttamisen, mutta käytännössä tällaisia tietoja sisältävää tietoa ei ole tarpeen vaihtaa viranomaisten välillä, koska esimerkiksi viestin sisällöstä ilmenevillä arkaluonteisilla tiedoilla ei ole merkitystä tietoturvaloukkauksen selvittämisen kannalta, jonka perusteella nämä tiedot jäävät luovuttamatta."*

Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole samaa mieltä esitystä arviosta. On edelleenkin mahdollista, kuten ministeriön aiemassa lausunnossa todettiin, että osa asiallisesta tietoliikenteestä on erityisen arkaluonteista ja viranomaisilla ei ole oikeutta saada tietoonsa esimerkiksi asianajajan ja asiakkaan tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön ja potilaan välisiä taikka sosiaalipalveluissa asiointiin liittyviä asioita. On edelleenkin merkityksellistä huomioitava, että jo tieto yhteydenotosta on salassa pidettävää. Lisäksi lienee selvää, että tietoturvaloukkausten selvittämisen yhteydessä tulee vastaan myös arkaluontoista henkilötietoa ja myös tietoturvaloukkausten selvittämiseen voi liittyä ja ne voivat koskeva myös arkaluonteisia henkilötietoja.

Ottaen huomioon, että hallituksen esitykseen ei ole tehty muun muassa sosiaali- ja terveysministeriön esittämää riittävää arviota arkaluontoisten henkilötietojen käsittelyn osalta, mietintövaliokunnan tulisi mietinnössään kiinnittää asiaan huomiota.

Joni Komulainen

Hallitusneuvos

Sosiaali- ja terveysministeriö